

4. A hitoktató feladatai és kapcsolatai

4/a Hitoktató feladatai

A hitoktatás három irányvonalon történik napjainkban.

1. Egyik igen jelentős vonala az **egyházi iskolákban folyó hitoktatás** (plébániai és szerzetesi iskolák). Az Egyházi Törvénykönyv rendelkezése szerint a hitoktatásért a helyi ordinárius felelős, így kinevezési és felügyeleti jogokkal rendelkezik minden egyházi fenntartású iskolában. (803.kán.: *katolikus iskola*, 805.kán.: *hitoktató kinevezése*).

A Katolikus Egyház a köz. szolgálatában 1999.

*Katolikus közoktatási intézmények aránya Magyarországon 1999/2000 tanévben
Egyházi fenntartású intézmény - Egyházi iskolában tanulók létszáma (%)*

Óvodák: 1,1 % (3.417 fő)

Általános iskolák: 2,6 % (23.547 fő)

Kollégiumok: 10,8 % (5.163 fő)

Közéiskolák: 4,9 % - gimnázium 12.466 fő,
szakképzés 3.227 fő, művészeti oktatás 939 fő

2000./2001 Tanévben

285 egyházi intézmény (ebből 187 önálló egyházi intézmény)

Óvodák: 50 intézmény (1,1 %)

Általános iskolák: 97 intézmény (2,6 %)

Gimnázium és Közéiskolák: 50 intézmény (4,9 %)

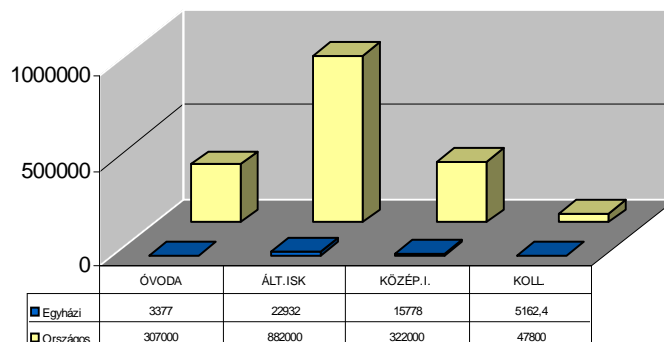
Szakképző intézet: 26 intézmény

Alapfokú művészeti (zene) intézmény: 7 intézmény

Kollégiumok (diákothon): 50 intézmény

Napközi otthon: 1 intézmény

Megközelítőleg összesen 50 ezer diák.

*Egyházi fenntartású intézmények aránya**Egyházi intézmények aránya*

2. A hitoktatás másik jelentős vonala a **nem egyházi fenntartású közoktatási intézményekben** folyó hitoktatás. Publikációs anyagok ezt az irányvonalat kevésbé hangsúlyozzák, pedig nagy jelentőséggel bír. Megközelítő adatok alapján:

Intézmények országos létszáma - Diákok országos létszáma (6 - 18 évesek):

Óvodás korúak megközelítő létszáma: 307.219 fő

(összesítve a lakosság 3,1 %-a óvodás korú)

Általános iskolások megközelítő létszáma: 882.107 fő

(összesítve a lakosság 9,1 %-a ált.isk korú)

Középiskolások megközelítő létszáma: 322.797 fő

(összesítve a lakosság 3,4 %-a középiskolás)

Nem egyházi fenntartású oktatási intézményben (óvoda, iskola) hitoktatásban részesül %:?

Hány oktatási intézményben van hitoktatás (óvoda, általános iskolák, gimnázium, szakiskolák) %:? Ilyen jellegű számadatok nem állnak rendelkezésemre.

A 2002. év országos felmérése alapján a lakosság 70-72 % kereszténynek vallja magát (7 millió), 25% (kb. 1 millió 750 ezer) gyakran részt vesz az istentiszteleteken,

nagyünnepeken jelen van 50% (2 millió 280 ezer), egyházi szolgáltatást (keresztelést, esküvőt, temetést) igénybe vesz 80%.

Amennyiben feltételezzük, hogy a gyermekek hitoktatáson való részvétele átlagosan, „csak” 5 %-os (becsült érték), és ezt kizárólagosan általános iskolákra vetítjük, akkor **43.000 általános iskolás diák hitoktatása** a szóban forgó kérdés. Ez azt jelenti, hogy közel kétszer annyi diák vesz részt általános iskolai kiegészítő hitoktatáson, mint amennyi egyházi iskolába jár.

Az óvoda hitoktatás körültekintő megszervezése esetén (emberi erőforrás biztosítása feltételezve) az óvodás korúak feltételezett 5%-a, azaz **15.000 óvodás** korú venne részt hitoktatáson. A középiskolások tekintetében **15.500 diák** a teljes létszám 5%-a.

Kérdés: téma-e a hitoktatás?

	Óvoda	Általános iskola	Középiskola
Országos létszám	307.000	882.000	322.000
Egyházi intézmény tagja	3.400	23.500	12.500
Hitoktatást igénylő Minimum 5%	15.000	43.000	15.500

Megközelítő adatok alapján

1. Országos létszám
2. Egyházi intézményben tanuló
(óvi, ált.isk.,középisk./Átl.- 2,86%)
3. Hitoktatást igénylő/min. 5% 73 ezer

3. A hitoktatás harmadik vonala a **templomi hittanórák**. Az 1950-es „vallásoktatásról” szóló miniszteri rendelet betiltotta, majd 1975-től újra engedélyezték legfeljebb két csoportban (alsósok, felsősök). Fontossága ma sem megkérdőjelezendő, de kisebb jelentőséggel bír mint korábban (a 70-es, 80-as években), hiszen az iskolai hitoktatás vette át szerepének jelentős részét (A mi plébániánkon a hittanosok kevesebb mint negyede a templomi hitoktatást veszi igénybe). Templomi hitoktatásban részesülnek elsősorban azok a diákok, kik lakhelyük szerint a plébániához tartoznak, de tanulmányaikat nem helyi oktatási intézményben végzik.

A hitoktatók e szempont szerint két nagy csoportba sorolhatók: egyházi iskolában tanítók és plébániai hitoktatók (vagyis nem egyházi fenntartású oktatási intézményben és a templomban tanítók)

A hitoktató feladata elsősorban a hitoktatás, és az egyházi év liturgikus ünnepein való tevékeny részvétel, vagyis a diákok keresztény gyakorlati életbe való bevonása. Az

egyházi iskolák hitoktatóinak feladata kiegészül az iskolai élet keresztény életvitelének kiépítésével.

MKD: „A katekézis célja: a keresztény örömhír átadása és olyan értelmű tanítása, hogy a keresztény örömhírt megértsék, magukévá tegyék, és életté tudják váltani. A katekézis feladata, hogy segítsen olyan emberré válni, aki kegyelmi életet él, a szeretet tudatosan gyakorolja, és az Egyház közösségében tanúságtevő életével apostoli tevékenységet fejt ki, az emberi közösségben embertársainak igaz javát szolgálja. Ugyanígy szükséges, hogy a keresztény ember megismerje hitünk tanítását, felelni tudjon a hittel kapcsolatban felmerülő kérdésekre, hogy választ tudjon adni, amikor reménységéről kérdezik.”

A hitoktató plébániai szerepe:

Minden hitoktató a plébániáján felmerülő feladatokban osztozik, melyet meghatároznak a helyi adottságok. Különös jelentőséggel bír a családokkal való kapcsolattartás, a szülőkkel való közvetlen kommunikáció, a bizalom elnyerése, az igények szerinti tanácsadás. Hangsúlyt kell helyeznie a gyermekek közötti kapcsolatteremtés kialakítására, a baráti léggör megteremtésére, a közösségépítés sokszínű lehetőségeinek feltárására. A kapcsolatok kialakítása, a közösségépítés, a keresztény életvitel gyakorlati megközelítése nélkül a hitoktatás az értékteremtés minimális küszöbét lépi át csupán. Ezért minden lehetőséget meg kell keresni és hitoktatási munkatársaival együtt kell működnie minden hitoktatónak annak érdekében, hogy keresztény közösségét tudjon megteremteni, melyek a Világegyház egészének tevékeny részét képezik.

Hitoktató az iskolában:

A hitoktató iskolában felmerülő feladata a hitoktatásra jelentkezők korosztályuknak megfelelő hittanos csoportban való foglalkoztatása, továbbá a plébániai közösségbe való bevonása. Kiemelt jelentőségű a szülők megszólítása, a templomi ünnepi alkalmak és rendszeres szentmiselátogatás „benső” igénnyé formálása. Az iskolai hitoktatás feladatként hordozza magában a hitoktatás iránt érdeklődő gyerekek lelki gondozását, a különleges hozzáállás és bánásmód felismerését (mivel a gyerekek jórésze a családi háttér minimális támogatásával, vagy támogatása nélkül jár hittanórára).

Egyéb igen fontos feladat az iskolában a pedagógusokkal való megfelelő kapcsolat kialakítása, a hitoktatás ügyének ápolása az Egyház pozitív megítélésének érdekében. A közömbös vagy esetleg ellenséges léggör a hitoktatás elsorvadásához vezet.

Egyéb hitoktatói feladatok helyi adottságok szerint:

Plébániai újság, lelkeségi lap

Plébániai rendezvények szervezése (közösségi nap)

Nyári hittanos táborozás szervezése

Családok összefogása

Hittanosok templomi előadásainak szervezése

Pályázati úton való gondoskodás a hitoktatásról kapcsolatos feladatokról

Hagyományteremtés – egyházi ünnepek, foglalkozások (karácsony, anyák napja...)

Részletezve III. fejezetben és a mellékletekben

4/b Hitoktató kapcsolatai

A hitoktató kapcsolatait intézményi csoportosításban eredményes vizsgálni.

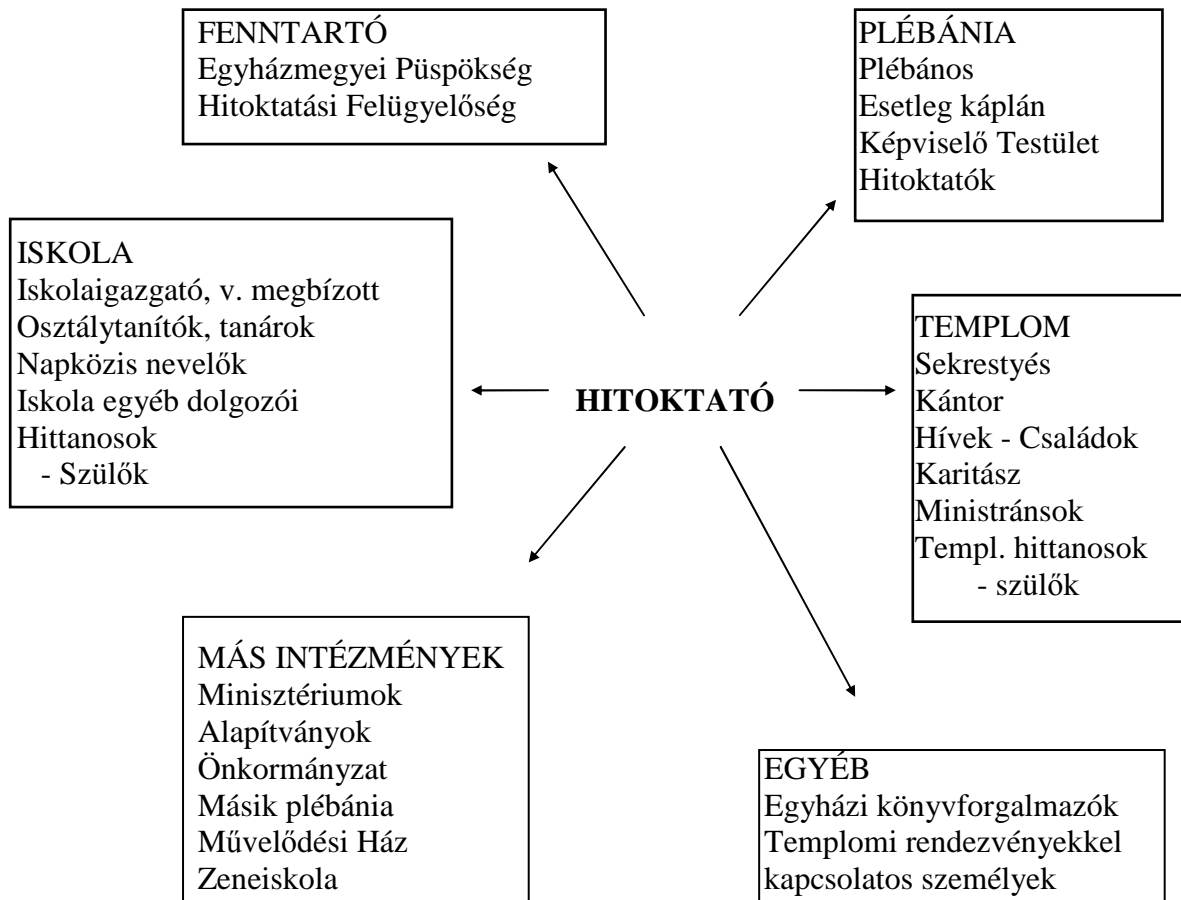
Ez alapján elsőrendű kapcsolatot tart fenn a plébániával, a templomi és az iskolai személyekkel.

A csoportosítás második síkján szerepel az úgynevezett „fenntartói” kapcsolat, amely azt jelenti, hogy itt a kommunikáció gyakorisága kisebb az elsőrendű kapcsolatoknál. Azonban ez mint a hitoktatás irányítója minden egyéb kapcsolatot megelőzve a legelső helyen szerepel.

További, harmadlagos kapcsolatokat a hitoktatás gyakorlati oldalának megvalósítása érdekében szükséges kialakítani és fenntartani – melyeket kettős csoportosításban (más, és egyéb intézmények) érdemes nyomon követni. Ezek a kapcsolatok járulnak hozzá pályázatok, rendezvények megvalósíthatóságához.

A hitoktató kapcsolatai személyenkénti vonatkozásban közvetlen és közvetett csoportokba sorolhatóak. Így kiemelt jelentőségű a plébánossal (és a többi hitoktatóval) való együttműködés, a hittanosokkal való közvetlen kapcsolat, és a iskolai tantestülettel való mindennapi személyes kapcsolat.

Közvetett kapcsolatai közül folyamatos ápolást igényel a szülőkkel való kapcsolat, a hitoktatáshoz esetlegesen kapcsolódó gyerekekkel való jó viszony kezelése, az iskolavezetéssel meglévő megfelelő kapcsolat fenntartása vagy annak kialakítása, és a Hitoktatási Irodával való közös munka.

Hitoktató kapcsolatai

A hitoktatói kapcsolatok megfelelő kezelése a hitoktatás hatékonyságának alapfeltétele. E kapcsolatok mindegyikét külön – külön is érdemes lenne kielemezni, de összességében a kapcsolat minden irányára érvényes, hogy a hitoktató személyes kapcsolatait az alábbiak jellemezzék:

A keresztény értékek és Egyházának képviselete érdekében a hitoktató legyen szilárd meggyőződésű, elvhű, nyílt, őszinte, mások felé figyelmes, tapintatos, együttérző, szimpátia elnyerő, önmaga pedig kiegyensúlyozott, jókedvű, személyes kisugárzásában pozitív egyéniség. Legyen tudatában, hogy az Egyház, a kereszténység megítélése sok esetben az ő személyes kapcsolataitól, reakcióitól, kommunikációs és viselkedéskultúrájától függ.

A hitoktató pedagógusi feladatot lát el, ezért a közoktatási törvényben megfogalmazott „Pedagógusok kötelességeit és jogait” neki is és alkalmazójának is figyelembe kell venni (bár törvényileg rá nem vonatkozik!), és ez a hitoktatás sajátos vonásaival kiegészítendő – melyeket az előzőekben már megemlítettem.

Ezek közül különösen fontos: Köznevelési törvény (kivonat)

19.§ (7) A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy

a) nevelő és oktató tevékenysége keretében gondoskodik a gyermek, tanuló **testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről...**

b) nevelő és oktató tevékenysége során **figyelembe vegye a gyermek, tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát, segítse a gyermek, tanuló képességének, tehetségének kibontakozását, illetve bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkózását tanulótársaihoz,**

c) a gyermekek, tanulók részére az **egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja...**

d) közreműködjön a **gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok** ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,

e) a gyermek, tanuló életkorának, fejlettségének figyelembevételével elsajátíttassa a közösségi együttműködés **magatartási szabályait, és törekedjék azok betartatására.**

f) a szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen **tájékoztassa...**

g) a szülő és a tanuló javaslataira, **kérdéseire érdemi választ adjon,**

h) a gyermekek, tanulók és szülők **emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa,**

i) a gyermekek, tanulók részére az **etikus viselkedéshez szükséges ismereteket átadja.**

(8) A pedagógus ... **továbbképzésben vesz részt.**

19. § (1) A pedagógust munkakörével összefüggésben megilleti az a jog, hogy

a) személyét, mint a pedagógusközösség tagját **megbecsüljék, emberi méltóságát és személyiségi jogait tiszteletben tartsák, nevelői, oktatói tevékenységét értékeljék és elismerjék,**

b) a nevelési, illetve pedagógiai program alapján az ismereteket, a tananyagot, a nevelés és tanítás **módszereit megválassza,**

c) a helyi tanterv alapján, a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével **megválassza az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket,**

e) **irányítsa és értékelje a gyermekek, tanulók munkáját,**

f) **minősítse a tanulók teljesítményét,**

g) **hozzájusson a munkájához szükséges ismeretekhez,**

j) szakmai ismereteit, tudását szervezett **továbbképzésben** való részvétel útján gyarapítsa...

Hitoktatói kiegészítés a törvényhez (rövid áttekintés): a keresztény értékek és Egyház képviselőjét lássa el, tanításában az Anyaszentegyház katekétikai irányelveit kövesse, hitoktatásában szoros egységben álljon plébániájával, a gyermekek-szülők törvényes jogait védje, a diákokat személyiségfejlődésükben és kötelességeik teljesítésében segítse.